

LAHDESTA LÄHTIEN

Mari Kiviniemen linja

Yhdistävä tekijä
mari
KIVINIEMI 2010
www.marikiviniemi.net

Esipuhe

**"Tahdon yhdistää Keskustan linjalle,
joka eheyttää Suomen ja luotsaa sen ulos lamasta."**

Ehdokkuus Suomen Keskustan puheenjohtajaksi on sekä velvollisuus että oikeus.

Ehdokkaalla on oikeus esitellä ohjelmansa ja hakea sille kannatusta Keskustan jäseniltä ja heidän valitsemiltaan puoluekokousedustajilta. Velvollisuus on olla käytettävissä, kun yhteisten asioiden tekemiseen avautuu mahdollisuuksia.

Olen nyt ehdolla Keskustan puheenjohtajaksi. Ehdokkuudesta seuraa suoraan myös se, että olen valmis kaikkiin niihin tehtäviin, joita Keskustan puheenjohtaja saa hoidettavakseen – myös pääministeriksi nyt ja seuraavien vaalien jälkeen.

Lahden puoluekokoukseen kesäkuussa saapuvilla kokousedustajilla ja heidät valinneilla Keskustan jäsenillä on täysi valta tehdä harkintansa mukaiset henkilövalinnat. Luotan siihen, että saamme yhdessä sekä uudistaa Keskustaa että palauttaa sen parhaimmat puolet kaikkien suomalaisten käyttöön.

Keskustan johtaminen edellyttää rohkeutta yhteiskunnallisiin uudistuksiin, kykyä muuntaa aate politiikan sisällöksi, halua tehdä työtä koko Suomen puolesta sekä tahtoa hyväksyä ja ymmärtää erilaisia mielipiteitä ja ihmisiä.

Puheenjohtajavalinta on sittenkin linjavalinta: asiat, toimintatavat ja poliittinen kokemus yhdessä vaikuttavat valitsijoiden päätökseen puoluekokouksessa.

Olemme aina olleet sovittelun ja eheyden liike – silloinkin kun kansalais sopu on todella ollut koetuksella ja muita puolueita on enemmän kiihottanut suomalaisten jakaminen leireihin.

Keskustan asema politiikan kentällä on yhä vahva, eivätkä muiden puolueiden yritykset leimata itsensä poliittiseen keskustaan ole onnistuneet. Eikä sellainen tule onnistumaankaan. Keskustan asema ja puolueen historia tasavaltalaisena ja koko Suomen poliittisena voimana on ylivertainen.

Poliittiseen keskustaan ei mikään puolue voi siirtyä vain ilmoittamalla. Pitää olla tekoja ja pitkä lista näyttöjä siitä, että on tasavertaisen ja ihmisläheisen politiikan kannalla. Suomessa näitä näyttöjä on eniten Suomen Keskustalla.

läästäni huolimatta olen ollut pitkään mukana poliittisessa järjestötyössä ja vaikuttamisessa. Minulla alkaa nyt neljäs vuosikymmen yhteiskunnallista toimintaa. Jos Lahden puoluekokous niin haluaa, seuraava tehtäväni on Keskustan johtaminen.

Kesämökillä Antiassa 22.5.2010

Mari Kiviniemi

I KANSANVALTA

”Olin lapsena utelias ja tiedonhaluinen, joten politiikan kiemuroihin tutustuin huomaamattani. Kiviniemen suvussa kunnalliseen päätöksentekoon oli osallistuttu siitä lähtien kun Jalasjärvelle oli asetettu, joten yhteiskunnallinen vaikuttaminen oli kotonani itsestäänselvyys. Poliitikassa toimimista pidettiin meillä vastuullisena ja tarpeellisena toimintana.

Minulle kävi alusta lähtien selväksi se, että valta on kansalla. Se ei ollut jossain ylhäällä saavuttamattomissa, vaan asioihin vaikuttaminen oli mahdollista, joskaan ei helppoa. Tarvitaan omaa aktiivisuutta ja myös kannatusta ajatuksilleen ja ajamilleen asioille.

Tätä kansanvaltaisuuden tunnetta ruokki tietenkin se, että keskusta oli 70- ja 80-luvulla vaikutusvaltainen hallituspuolue. Isäni oli puoluevaltuuskunnan jäsen ja itsekin ehdolla eduskunta- ja presidentinvalitsija-miesvaaleissa. Huomasin, että tässä puolueessa hierarkiat ovat matalalla ja kansa määrää kaapin paikan. Selkeimmin sen huomasin puolueen presidenttiehdokkaan valinnassa vuonna 1981.

Toinen tärkeä huomio, jonka tein, oli se, että puolue ei ole valmis. Mitään muuta puoluetta ei kotonani arvosteltu niin paljon kuin omaa. Keskusta on minulle siksi leimallisesti kansanliike, jolla on vahva aatepohja. Puolueen linjan määrittäminen on kuitenkin selkeästi paitsi johdon myös jäsenistön käsissä.

Vaikka tunnistin itseni keskustalaiseksi, politiikkaan mukaan lähteminen ei ollut minulle itsestäänselvyys. Saksassa vietetyn vaihto-oppilasvuoden jälkeen politiikka alkoi kuitenkin toimintana kiinnostaa. Halusin lähteä mukaan ennen kaikkea kehittämään puoluetta nykyaikaisemmaksi yleispuolueeksi.

En kuitenkaan pitänyt itseäni juuri oikeana tyyppinä esimerkiksi kansanedustajaksi. Olinkin yllättynyt, kun loppujen lopuksi päädyin ehdolle ensimmäisiin vaaleihini jo abiturienttivuoteni. Sillä tiellä ollaan.”

Demokratian itsepuolustus

Suomi itsenäistyi keskellä vaikeita, aina veriseen yhteenottoon johtaneita näkemyseroja ja ristiriitoja. Monien vaiheiden jälkeen Suomi hyväksyi itselleen edistyksellisen hallitusmuodon, yhden parhaista maailmassa myös sukupuolten tasa-arvon kannalta. Maalaisliiton ja edistyspuolueen näkemys kansanvallasta ja tasavallasta voitti, onneksi kansallemme.

Demokratia on myös sen jälkeen tarvinnut itsepuolustusta. Suomessa on voitu rakentaa vakaan kansanvaltaisen perinteen varaan läpi vuosikymmenten. Mutta meillä on ollut ja on edelleen myös aika ajoin äityviä kansanvaltaa halveksuvia voimia. 1930-luvulla ja 1970-luvuilla monet halusivat jopa vaihtaa monipuoluejärjestelmän yhden puolueen valtaksi.

Demokratian kansainväliset vertailut osoittavat, että järjestelmämme kestää tänään hyvinkin kriittisen tarkastelun. Viulu on hyvä, mutta samaa ei voi aina sanoa soittotaidosta. Demokratian itsepuolustus on nyt yhtä tärkeä kuin monet kerrat aikaisemminkin.

Ongelmamme näkyvät ennen muuta siinä, että niin monet suomalaiset eivät usko olevansa täysivaltaisia kansalaisia ja voivansa vaikuttaa yhteiskunnassa. Poliittinen voimattomuus ilmenee esimerkiksi äänestämättä jättämisinä.

Puolueiden toiminta on vapaata kansalaisten yhteistyötä. Sen perimmäinen juuri on halussa vaikuttaa sekä oman elämän edellytyksiin että koko kansakunnan menestykseen. Tämä pohja-ajatus ei saa muuttua korulauseeksi: meidän on koko ajan tiedettävä ja muistettava, mitä varten olemme ryhmittyneet puolueeksi ja asettuneet olemaan kansalaisten käytettävissä.

Perustamisestaan lähtien puolueellamme on ollut edistyksellisiä ja kuhunkin aikaan

sopivia radikaaleja tavoitteita.

Tämä on se viisaus, jonka haluan tuoda painokkaasti esiin: demokratia ja kansalaisten osallistuminen eivät ole kiviä reessä. Ne ovat suomalaisten voimavara ja kilpailuetu myös kansainvälisessä taloudellisessa kilpailussa.

Puolue nimeltä Suomen Keskusta

Toisin kuin muut suuret puolueet, Maalaisliitto-Keskusta syntyi hyvin kotikutoisista tarpeista. Aatetta ei sidottu mihinkään kansainväliseen ismiin: sosialismiin, konservatismiin tai liberalismiin. Edelleenkin aattemme merkitys mitataan arkipäivässä; miten se pystyy viitoittamaan politiikan sisältöä ja muita arjen ratkaisuja muita puolueita paremmin.

Syntyhistoriamme takia aate ei ole keskustalaisille kahle, joka määrittää omia valintojamme. Keskustalaisuus ei ole myöskään kattava maailmanselitys tai elämäntutkimus, josta löytyy valmiit vastaukset. Keskusta-aate sisältää yhteiset linjat, mutta edellyttää jokaiselta omakohtaista aatteen muodostusta.

Santeri Alkio näki puolueemme enemmänkin yhteiskunnallisena uudistus-, kasvatus- ja sivistysliikkeenä kuin valtiolliseen ja kunnalliseen elämään suuntautuvana puolueena. Tämä alkiolainen laaja näkemys kansanliikkeestä on kantanut näihin päiviin saakka ja kantaa jatkossakin.

Alkion rinnalla puolueen toiminnassa oli myös käytännön miehiä ja naisia. Niitä, jotka näkivät politiikan nimenomaan yhteisten asioiden hoitamisena ja vastuunkantamisena yhteiskunnallisista asioista.

Maalaisliitto-Keskustasta ei tullut koskaan puhtaasti yhden väestönosan luokkapuoluetta. Se oli aina 1960-luvulle saakka maaseudun yleispuolue ja siitä lähtien yhä enemmän koko Suomen, myös taajamien ja kaupunkien yleispuolue.

Keskustan kannattajarakenne on tänään hyvin monipuolinen. Kannattajistamme yli 40 prosenttia on palkansaajia, aktiiviviljelijöitä on kymmenen prosenttia ja loput ovat eläkeläisiä, yrittäjiä ja opiskelijoita sekä kotona töitä tekeviä.

Jokainen meistä joutuu miettimään, mikä on minun Keskustani ja miten se eroaa muiden puolueiden aatteista ja käsityksistä.

Liikkeessämme on aina vallinnut suuri yksimielisyys siitä, että ihmisyyden aattemme peruskäsite. Se pitää sisällään paljon arvokasta: Keskusta korostaa ihmisarvon tunnustavaa, ihmisten erilaisuuden hyväksyvää ja ihmisten yhteistyötä ruokkivaa suvaitsevaisuutta.

Ihmisyden yhteiskunnassa jokaiselle luodaan edellytykset oman elämänsä hallintaan sekä tasa-arvoiset koulutus- ja sivistymismahdollisuudet. Itselleni ihmisyyden tarkoittaa sitä, että jokaisella ihmisellä on luovuttamaton ihmisarvonsa, jota ei saa alistaa muille tarkoitusperille.

Keskustalaisuuteen kuuluu ihmisten kannustaminen yritteliäisyyteen, oma-aloitteisuuteen ja vastuun kantamiseen omasta elämästään. Samalla edellyttämme yhteisvastuuta, huolenpitoa syrjäytyneistä ja muista vaikeissa elämäntilanteissa olevista.

Oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon periaatteesta Keskusta ei tingi.

Pyrkimys rakentaa onnellinen elämä itselle ja samalla vastuu muista eivät ole toisiaan poissulkevia tavoitteita. Yhteiskuntapolitiikassa tämä näkyy pyrkimyksenä sosiaalisesti ja alueellisesti tasa-arvoiseen Suomeen.

Nykykypölvien ihmisillä ei ole oikeutta vahingoittaa tulevien sukupolvien elämänehtoja. Ihmisen ja luonnon suhteen tulee perustua kumppanuuteen, joka takaa tulevaisuudessakin hyvän elämän edellytykset koko ihmiskunnalle.

Ulkopolitiikassa olemme aina olleet sillanrakentajia Euroopassa ja rauhantekijä maailmassa. Tavoitteena on yhteistyön Eurooppa ja turvallinen maailma. Se edellyttää etenkin väkivaltaisuuksien ja eriarvoisuuden syiden poistamista maailmasta.

Keskustalaisille terve isänmallisuus ja toiminta kansainvälisillä areenoilla ovat olleet aina aatteellisesti helposti yhteen sovitettavissa. Olemme aina olleet ylpeitä kielestämme, kansallisesta kulttuuristamme ja perinteistämme. Kansa, jolla on terve itsetunto ja joka on sisäisesti eheä, pystyy antamaan parhaiten panoksensa myös kansainvälisessä yhteistyössä.

Keskusta on tasavaltalainen ja kansanvaltaa korostava puolue. Haluamme olla niiden väestöryhmien ja alueiden puolella, joilla ei ole yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja vallankäytössä vahvojen etujärjestöjen ja organisaatioiden tukea. Kansanvaltaisen puolueen ja julkisen vallan moraalisenä velvollisuutena on asettua aina heikoimman puolelle. Se on sitä alkioalaista köyhän asiaa.

Keskusta on aina ollut itsenäinen ja omalta pohjalta toimiva poliittinen liike, jolla on selvät rajat paitsi vasemmistoon ja oikeistoon, myös etujärjestöihin. Olemme ihmisen puolella.

Keskusta-aatteen kirkastus

Keskusta-aatteen kirkastaminen on yhteinen haasteemme 2010-luvulla. Tarvitaan myös käytännön toimia, joilla Keskusta pystyy palauttamaan uskottavuutensa. Pään laittaminen pensaaseen ei auta. Fiksuinta on tunnustaa tehdyt virheet ja samalla laatia omalle toiminnalle selkeät periaatteet: niiden pitää laillisuuden lisäksi noudattaa ihmisten oikeudentuntoa.

Tärkeää on puolueen kautta tapahtuvan kansalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksien kohentaminen. Samoin on vahvistettava keskustan yhdistys- ja kansanliikeominaisuuksia. Ylipäänsä toiminnan on oltava läpinäkyvää ja avointa. Tämä koskee myös vaalirahoitusta. Puolue toiminnan rahoituksen uudet, lakiin perustuvat säännöt ovat voimassa ja niitä on noudatettava.

Nyt on oikea aika paneutua ohjelmallisiin asioihin. Keskustan poliittisten tavoitteiden asettaminen tulevalle vuosikymmenelle on se väylä, jota pitkin kulkien toimintamme ryhti voi palautua. Tämä mahdollisuus on nyt olemassa, kun Keskusta saa uuden tavoiteohjelman.

Tavoiteohjelman tekemisessä on ollut sekin hyvä puoli, että ohjelma on kiertänyt keskustan jäsenten kautta kenttäkäsittelyn ennen kuin sitä esitetään Lahden puoluekokouksen hyväksyttäväksi.

Tällä tavalla voidaan rakentaa asiapohjaiseen yhteisymmärrykseen perustuva linkki keskustalaisten kansanedustajien, keskustan aktiiviväen ja puoluejohdon välille.

II TERVE TALOUS ON HYVINVOINNIN PERUSTA

”Olen lähes koko ikäni seurannut yritystoimintaa hyvin läheltä. Vanhempani ryhtyivät viljelijöiksi, kun olin kuusivuotias, joten Kiviniemen Broiler Oy:n toiminta tuli enemmän kuin tutuksi.

Keskimmäisestä riskialttiimpana ja vähemmän tuettuna tuotantomuotona sen kautta näki hyvin yrittäjyyden hyvät ja huonot puolet. Kokemukset kotona eivät minua pelottaneet, sillä uskalsin myös rakastua yrittäjään. Aviomiehelläni on mainostoimisto.

Hyvin läheltä olen nähnyt, ettei elanto maataloudessa tai yrittäjänä tule helpolla. Sen hintana on niin valvottuja öitä, lyhyempiä lomina kuin myös epävarmuutta tulevista. Vastapainona ovat puolestaan vapaus tehdä työt itselle sopivassa järjestyksessä ja oman kädenjäljen näkyminen.

Talouden ruohonjuuritason tunteminen on tuonut näkökulmaa myös opintoihini. Opiskelin yliopistossa kansantaloustiedettä, koska talouden toiminta kiinnosti minua.

Talouden perusasioiden opettelemisesta on ilman muuta ollut paitsi iloa myös hyötyä. Talouspolitiikan seuraaminen ja harrastaminen ovat vaikuttaneet myös valintoihini politiikassa.

Olen ollut talousvaliokunnan varapuheenjohtaja, Leonia Pankin hallintoneuvoston jäsen sekä Suomen Pankin pankkivaltuuston puheenjohtaja. Keskustan talouspoliittisessa työryhmässä olen puolestaan toiminut jo viisitoista vuotta, ensin jäsenenä ja nyttemmin puheenjohtajana. Hallinto- ja kuntaministerin toimessakin talousasiat näyttelevät isoa osaa. Vastuulleni kuuluvat niin rahoitusmarkkina- kuin kuntatalouskysymyksetkin.”

Suomi maailmantaloudessa vuonna 2010

Mikäli taluskriisi puhkeaisi uudelleen, olisi se myös Suomelle hyvin haastava tilanne. Me teemme näissä oloissa kaikkemme, jotta niin ei kävisi.

Monessa maassa taloutta on elvytetty tuntuvasti. Meillä ja muualla on pyritty tasoittamaan taantuman pahimpia kuoppia. Tässä on myös onnistuttu. Elvytyksellä on kuitenkin aikansa. Elvytyksen vaikutusten hiipuessa normaalin talouskasvun pitäisi alkaa jälleen vauhdittamaan kasvua ja työllisyyttä.

Vauhti ei kuitenkaan ole välttämättä riittävää turvatakseen työllisyyden paranemisen ripeästi. Sekä omalla kohdallamme että kansainvälisesti taantuman aiheuttama nopea velkaantuminen ja siitä tuleville vuosille seuraavat vastuut vaativat muutoksia yhteiskunnan toiminnassa ja rakenteissa.

Kriisi tuli viennistä riippuvaiseen maahamme pyytämättä vuonna 2008. Emme yksin olisi voineet tehdä sen torjumiseksi mitään. Olemme osa globaalia taloutta. Samat asiat, jotka ovat tarjonneet meille mahdollisuuden hyötyä avoimen talouden eduista, pysäyttivät nyt meidät kuin seinään.

Keskeiset vientimaamme eivät voineet ostaa tuotteitamme. Telakat, tehtaat, konepajat, alihankkijat ja satamat hiljenivät. Tämä heijastui edelleen työttömyydeksi, konkurseiksi ja maksuvaikeuksiksi. Ilman elvytystä jälki olisi ollut pahempaa.

Olemme tehneet monia päätöksiä, joilla tulee olemaan merkitystä pysyvien edellytysten luomiseksi uudelle kasvulle ja työllisyydelle. Merkittävimpänä voidaan pitää hallituksen energiaratkaisua. Ratkaisu tekee meistä energiaomavaraisia ja turvaa kilpailukykyisen sähkönsaannin teollisuudellemme. Se luo lisäksi Suomeen todella huomattavan uusiutuvan energian teollisuudenalan, joka tulee työllistämään kymmeniätuhansia ihmisiä pysyvästi.

Siitä huolimatta rahamme eivät välttämättä riitä hyvinvointilupauksen pitämiseen suomalaisille. Jos rahat eivät näytä riittävän, kyse on kestävyysvajeesta. Rahat riittävät, jos tulot ja menot saadaan kohdalleen kohtuullisessa ajassa. Velkaantumisen tulee tasaan-

tua ja loppua. Haastetta kuvaa, että isoillakin uudistuksilla valtion velkaantuminen saataneen pysäytettyä 60 prosenttiin bruttokansantuotteesta vasta 2015.

Poliitikkojen on kerrottava suomalaisille se, mitä heillä on oikeus tietää, ei vain sitä, mitä he haluavat kuulla. Olisi itsepetosta velkaantua tämän päivän tarpeisiin, jos syynä on kyvyttömyys tehdä tänään päätöksiä tulevaisuuden puolesta.

En kuitenkaan yhdy kaikkein synkimpiin arvioihin tilanteesta. Uudella kasvulla, rakenteellisilla uudistuksilla, tiukalla menokurilla ja lievällä veroasteen nostolla tilannetta voidaan kohentaa ripeästi parissa vaalikaudessa.

Miten Suomi nousee?

Taloukasvusta ja kilpailukyvyistä puhun siksi, että ilman niitä hyvinvointiyhteiskuntaa ei olisi tai ainakin se olisi nykyistä selvästi huonommassa kunnossa.

Niukkuuttakin voi tuki jakaa oikeudenmukaisesti, mutta hyvin hoidettu kansan- ja valtiontalous ovat paras tae tasokkaille peruspalveluille ja sosiaaliturvalle. Terve talous on hyvinvoinnin perusta.

Markkinatalouden itseohjaavuuteen en usko. Tarvitaan kansanvallan luomia pelisääntöjä ja lakeja torjumaan epätäydellisten markkinavoimien virheitä ja hillitsemään päättömän ahneuden markkinoita.

Ensinnäkin on asetettava riittävät säännöt ja rajat talouden toimijoille. Niiden noudattamista on valvottava. Nykyinen talouden taantuma johtuu suureksi osaksi edellä mainitun epäonnistumisesta.

Julkisen vallan on myös huolehdittava niistä perustehtävistä, joista yksityinen sektori ei pysty kantamaan vastuuta. Näihin kuuluvat muun muassa riittävän perustoimeentulon ja -palveluiden tarjoaminen kaikille, julkisen perusinfrastruktuurin ylläpito ja rakentaminen sekä aktiivinen työllisyys- ja suhdannepolitiikka.

Kolmannen tien politiikka tarjoaa vastauksia myös siihen, miten Suomi selviää väestön ikääntymisen, ilmastonmuutoksen ja kansainvälisen talouden kovenevan kilpailun asettamista haasteista.

Kysymyksen tekee kuitenkin aikaisempaa ongelmallisemmaksi se, että talouden taantuma koettelee paitsi Suomen myös maailman taloutta vielä pitkään. Työttömyys on jälleen kerran keskeinen ongelma, vaikka samanaikaisesti työvoiman määrä laskee. Samoin valtiontalouden tasapaino on järkkynyt tavalla, jolla on pitkäaikaisia vaikutuksia.

Näistä syistä Suomen talouspolitiikan lähivuosien tehtävänä on löytää politiikkakokonaisuuksia, joka samanaikaisesti lisää taloukasvua ja työllisyyttä sekä vahvistaa julkisen talouden tasapainoa paitsi lyhyellä myös pitkällä aikavälillä.

Samanaikaisesti pitää pystyä vastaamaan Suomen ilmastositoumuksiin. Kaikki tämä olisi kuitenkin tehtävä tavalla, joka olisi myös kansalaisten kannalta inhimillinen ja sosiaalisesti kestävä.

Tasapainoinen kokonaisuus edellyttää taitavaa politiikkaa, jossa arvovalinnoilla on keskeinen sija. Omia arvojani vastaava vastaus tähän haasteeseen rakentuu seuraavista asioista: pääpaino talouden kohentamisessa on pantava työllisyyden ja yrittäjyyden edistämiseen. Selviämme tästä kansakuntana vain lisää töitä tekemällä.

Koska kansantuotteestamme puolet tulee viennistä, kilpailukyky ratkaisee työpaikkojen säilymisessä ja syntymisessä erittäin paljon. Olemme viime vuosina jääneet tällä saralla paljon jälkeen.

Palkkaratkaisut ja työtaistelut ovat olleet signaali siitä, että suomalainen vahvuus yhdessä sopimisesta on häviämässä. Emme enää pystykään sopimaan, vaikka ulkoinen uhka työpaikkojen menettämisestä kansainväliselle kilpailulle on ilmeinen.

Tuskin olemme kuitenkaan menettäneet mitään. Vanhanmallisten tuponeuvottelujen

perään en toki minäkään haikaile. Siis niiden, joissa sovittiin omien asioiden lisäksi myös muiden asioista. Pöytiin kuulumattomilta ei mielipiteitä kyselty ja joskus päätettiin myös hallitukselle kuuluvista tehtävistä.

Olen tyytyväinen, että työmarkkinajärjestöt yhdessä hallituksen kanssa valmistelevat kasvu- ja työllisyysohjelmaa. Voimien yhdistäminen on välttämätöntä. Pieni maa, jossa kaikki tuntevat toisensa, voi saada paljon aikaan yhteiset tavoitteet kartoittamalla ja niiden eteen yhdessä toimimalla.

Työpaikkojen syntymisessä osaamisella on myös keskeinen merkitys. Tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostaminen sekä koulutettu työvoima ovat vahvuuksiamme, joiden olemassaolo jatkossa ei kuitenkaan ole mikään itsestäänselvyys.

Työurien pidentäminen on toinen olennainen keino taloushaasteista selviämässä. Työurat eivät kuitenkaan pitene käskyttämällä. Siksi on hyvä, että valmistelutyötä jatketaan yhdessä eri tahojen kesken. Konkreettisille ja eteenpäin vieville ehdotuksille on nyt selkeä tarve.

Oleennaista on, että työurien pidentyminen tapahtuu molemmista päistä. Mutta myös työelämän itsessään on muututtava. Työ on organisoitava niin, että työelämässä on mahdollista jaksaa pidempään. Yhtä tärkeää on, että työnantajat ovat valmiita myös työllistämään eläkeiän kynnyksellä olevia.

Tässä auttaisi esimerkiksi se, jos työn tekeminen olisi suunniteltu siten, että lyhyempään työpäivään tekevälle olisi sijaa ja työlle taloudelliset edellytykset. Joustoja tarvittaisiin toki myös muissa työuran vaiheissa. Vaikkapa silloin, kun lapset ovat pieniä tai murrosiässä tai kun omat vanhemmat tarvitsevat hoitajaa.

Kun työelämä toimisi kaiken ikäisten kohdalla joustavampien sääntöjen mukaan, työurien pidentämisen ongelma olisi helpompi ratkaista. Lukuisat tutkimukset osoittavat myös, että työhyvinvointiin panostaminen maksaa itsensä takaisin vähentyneinä sairauspoissaoloina.

Kolmas keino talouden kuntoon saattamisessa on julkisen sektorin tuottavuuden parantaminen. Jo pieni tuottavuuden kasvuvauhdin parantaminen kohentaisi julkisen talouden tilaa merkittävästi.

Eriytyisen paljon kehittämistä on sähköisissä palveluissa ja tiedonhallintaprosesseissa. Tämän asiakokonaisuuden tiimoilta toivon ministeri Antti Tanskasen työryhmän tekevän selkeät ja toteuttamiskelpoiset esitykset.

Verotuksen kiristämislähtökäsi emme välty. Olemme jo sopineet hallituksessa arvonlisäveron lievistä korotuksesta, joka osaltaan pohjustaa vetäytymistä taantumaa helpottavasta elvytyspolitiikasta.

Kuitenkin tässäkin suhteessa meidän on oltava valppaina kansainvälisen talouskehityksen osalta ja hyväksyttävä, että toimintaympäristömme voi muuttua nopeasti ja taloudellinen liikkumavara edelleen heikentyä. Tällä voi olla vaikutusta veroratkaisuihin.

Verotuksen kiristäminen pitää kuitenkin tehdä oikeudenmukaisesti. Parempiosaisten on kannettava isompi taakka.

Toinen mahdollinen asia on se, ettei samalla tuhota kasvun oraita. Työllisyyttä ja yrittäjyyttä haittaavien veronkorotusten kanssa on siis oltava varovainen.

Luotan siihen, että edellä mainituilla toimilla päästään tuloksiin. Toki tarvitsemme myös muiden maiden vetoapua: vahvaa maailmantalouden kasvua ja Euroopan kansantalouksien nousua. Samalla tosin EU- ja varsinkin euromaiden on saatava budjettivajeensa kuriin. Markkinoiden rauhoittaminen Kreikan kriisin siivittämänä onnistuu vain tarkalla taloudenpidolla.

En kuulu niiden maailmanlopun maalaajien joukkoon, jotka näkevät vain synkkyyttä edessä. Mihinkä tästä maailmasta olisi kadonnut ihmisten halu parempaan elämään? En usko, että mihinkään.

Kyllä Eurooppa ja koko maailma tästä kurkottaa kohti parempia aikoja. Haluan pitää huolen siitä, että Suomi on muiden mukana.

III KOKO SUOMEN VOIMAVARAT KÄYTTÖÖN

”Asuin lapsuuteni ja nuoruuteni maalaistalossa Jalasjärven Alavallissa. Kotitilani sijaitsi syvällä maaseudulla. Ala-asteelle koulumatkaa kertyi neljä ja kirkolle viisitoista kilometriä. Synnyin kuitenkin Seinäjoella, jossa perheeni asui kerrostalossa keskustassa kuusi ensimmäistä elinvuottani.

Jos lapsuudessani sekä kaupunki että maaseutu tulivat tutuiksi, niin sama meno jatkui myös opintojeni aikana ja kansanedustajana. Opiskelin Helsingissä, mutta luottamus-toimeni olivat Etelä-Pohjanmaalla.

Ensimmäiset kolme eduskuntakauttani minulla oli kaksi kotia, toinen Helsingissä ja toinen Jalasjärvellä. Koska aviomieheni työ oli pääkaupungissa, viikonloppuisin ja lomilla perhe reissasi mukana.

Vaikka vaalipiiri on perhe-elämän rauhoittamisen takia vaihtunut Helsingiksi, niin edelleen ainakin puoli jalkaa on myös maalla. Niin kuin iso osa pääkaupunkiseudun asukkaista mekin suuntaamme viikonloppuisin vapaa-ajanviettoon kesäpaikkaamme Antiaan.

Kun on tällaisella taustalla varustettu, ei varmasti yllätä, etten ymmärrä mustavalkoisia mielipiteitä vain maalla tai vain kaupungissa asumisen oikeellisuudesta. Pidän tärkeänä suomalaisena arvona sitä, että ihminen voi mahdollisimman vapaasti valita asuinpaikkansa ja -tapansa. On se sitten Nurmijärvellä, Utsjoella tai Helsingissä tai on koti kerros-, omakoti- tai rivitalossa. Yhteiskunnan tehtävä on tiettyyn rajaan saakka mahdollistaa ihmisten vapaus valita ja siksi elämisen edellytyksiä pitää yhteiskunnan toimin helpottaa niin maalla kuin kaupungissa. Keinot ovat tietenkin erilaisia.

Samoin minulle on vierasta Helsingin ja muun Suomen tai laajemminkaan maaseudun ja kaupungin välinen vastakkainasettelu. Sen viimeiset rippeet haluan kitkeä myös Keskustasta.”

Kokonainen Suomi

Turun Yliopiston tutkija Sami Moisio kyseli Helsingin Sanomien asiantuntija-artikkelissa huhtikuussa suomalaisen aluepoliittisen keskustelun perään. Hän epäili, että aluekehityksen tasapainoa hakevan ajattelun tilalle on tullut metropolipolitiikan ja suurten kaupunkien melko yksipuolinen korostaminen. Mihin on hävinnyt ”Maakuntien Suomi”, kyseli tutkija erityisesti Keskustan puheenjohtajakilpaan viitaten.

Tutkijan havainto on oikea, mutta ei koske kaikkia. Eduskunnan varapuhemiehen Seppo Kääriäisen jo 1980-luvulla kehittämä ”Maakuntien Suomi” ei ole hävinnyt mihinkään ainakaan omasta ajattelustani. Se on myös 2000-luvulla toimiva poliittinen iskulause – mutta myös järkeenkäypä tapa jäsentää Suomea ja sen kehittämistä.

Suomessa on vain yksi, kansainvälisessä vertailussa pieni metropoli eli Helsinki ja sen lisäksi vain yhden käden sormilla laskettava määrä muita suurehkoja kaupunkiseutuja. Näin kapea pohja laajan maan kehittämiseksi ei missään nimessä ole riittävä. Maakuntien Suomi on yhä toimiva ajattelun ja toiminnan perusta.

Monilla tahoilla kieltämättä tapaillaan suuntaviilkkua jyrkän keskittämispolitiikan tielle. Nämä äänenpainot perustuvat kuitenkin enemmän poliittisiin etunäkökohtiin kuin Suomen kokonaisuuteen. Keskittäminen metropolialueelle ja muutamaan suureen kaupunkikeskukseen olisi Suomen kannalta kallis ja tehoton ratkaisu. Se jättäisi suuren osan suomalaisista toisen luokan kansalaisiksi mitä tulee palveluihin. Samalla se jättäisi suuren osan osaamisen ja kehityksen voimavaroista vaille käyttöä.

Nykyinen globaali kilpailutilanne vaatii Suomen kaikkien voimavarojen saamista aidosti käyttöön. Siinä menossa ei voi pärjätä, jos jätämme puolet väestöstä ja neljä viidesosaa laajan maan alueista vaille kehittämistä ja osallisuuden oikeutta.

Jyrkimmin keskittämispolitiikka on ristiriidassa vähitellen vakiintuvan ilmasto- ja energianäkemyksen kanssa. Uusiutuvat energiavarat ja muut arvoaan nostavat luonnonvarat sijaitsevat Maakuntien Suomessa.

Metropoli-Helsingillä on suurimmat vaikeudet jättää taakseen hiilenmusta, ilmaa pi-laava energiahuoltonsa. Silti pidetään yllä visioita, että juuri ilmasto- ja energiasyyt pakot-tavat väestön jyrkkään keskittämiseen. Tämä ”Vihreä Illuusio” perustuu liikenteen päästöihin. Niistä kuitenkin päästään eroon jo läheisessä tulevaisuudessa – biopolttoaineiden ja sähköautojen avulla.

Keskittämisen perustelu liikenteen päästöillä on ajankohtainen esimerkki poliittisesta laskelmoinnista. Äärivakavasta globaalista ongelmasta – ilmastonmuutoksesta – tehdään tosiasioiden vastaisesti oman politikoinnin keppihevonen.

Luonnonvarat, niin energiavarat, uusiutuvat luonnonvarat kuin myös kestävästi käy-tetyt malmivarat nousevat uuteen arvoon ja muuttavat aluekehityksen kuvaa. On jopa mahdollista, että todellinen Suomen nopean kasvun alue jossakin aikaperspektiivissä onkin Pohjoinen, ei Etelä.

Suomi tarvitsee luonnollisesti kansainvälisesti kilpailukykyisen pääkaupungin, Helsingin, joka kisa omassa sarjassaan Itämeren piirissä sekä laajemmin Euroopassa ja globaalisti. Helsingin asema on tunnustettu ja Helsinki on saanut Suomen yhteisistä voimavaroista kohtuullisen eli merkittävän osuuden.

En kuitenkaan näe ristiriitaa Helsingin kehittämisen ja maakuntien Suomen välillä. Vahvat maakunnat ovat myös Helsingin ja pääkaupunkiseudun etu. Muutenhan ajaudumme väkivaltaiseen keskittymiskiarteeseen, joka rapauttaa Suomen kilpailukyvyyn ja tuottaa valtavat yhteiskunnalliset kustannukset ja ennen muuta suurta inhimillistä kärsimystä ja täyttymättömiä toiveita luonnonmukaisesta asumisen ja elämisen mallista.

Suomen jakaminen voittaviin ja häviäviin alueisiin, voittajiin ja häviäjiin myös kansalais-ten tasolla ei ole oikea tie. Parempi tie ja ainoa järkevän toiminnan tie on kehittää Suomea yhtenä kokonaisuutena, jossa alueiden kehittäminen perustuu vuorovaikutukseen, omiin vahvuuksiin ja yhteisiin kansallisiin etuihin.

Vastakkainasettelun aika on ohi

Pääkaupungin ja muun Suomen välinen henkinen vastakkainasettelu ei ole lieventynyt riittävästi. Valitettavasti ristiriidan ylläpitäminen ruokkii yhä poliittista menestystä – puolin ja toisin.

Tämä epäkelpo tilanne juontuu erityisesti siitä, että oletetaan Suomen resurssien kohdentamisen olevan nollasummapeliä. Se riittää, että otetaan mukamas ”omille”, kunkin omista lähtökohdista.

Nyt tarvitaan uskottava taho lopettamaan tämä tarpeeton eriseuraisuus. Koko Suomen etujen perään katsominen sopii parhaiten Keskustalle – se on myös puolueelle itselleen välttämätön, suorastaan kohtalonkysymys.

Uuden rinnakkaiselon ja ”historiallisen kompromissin” eväät syntyvät poliittisesta, julkisesta vuoropuhelusta. Helsinki on kaikkien suomalaisten pääkaupunki. Samoin muun Suomen asiat kuuluvat myös helsinkiläisille – heillä on oikeus ottaa niihin kantaa.

Yhteistyö murtaa muurit

Helsingillä on edessään mittava haaste päästä irti hiilen polttamisesta, fossiilisen energia-talouden pannasta. Tässä työssä keskusta mielellään tukee Helsinkiä. Hanke yhdistäisi kolme tärkeää asiaa: ilmastonmuutoksen vaatimukset, pääkaupunkiseudun energiaratkaisun

sekä käytännöllisen, taloudellisen yhteistyön pääkaupunkiseudun ja muun Suomen välillä.

Helsinkikään ei selviä energiahaasteestaan elleivät biomassamarkkinat ole toimivat. Tämä ongelma on varmasti voitettavissa, sillä puukauppa ei ole Suomessa uusi asia. Metsäteollisuus on käynyt metsänomistajien kanssa kauppaa vuosikymmenet ja järjestänyt raaka-aineen kuljetuksen tehtailleen.

Suuretkin tehtaot ovat toimineet, vaikka niiden lähiympäristö ei riitäkään hankinta-alueeksi. Puu on kulkenut satoja kilometrejä, ja puun energiakäytön lisääntyessä on puun kuljettava tulevaisuudessakin. Uskon, että oikeat tahot yhdistämällä ja valtiovallan ollessa mukana pystytään ratkaisemaan biomassan saatavuus sekä kuljetus- ja varastointiongelmat.

Suomessa ja pohjoismaissa on voimalaitoksia, joiden polttoaineena on pelkästään puu. Kyse ei enää ole pienistä laitoksista, vaan nykyisten voimalaitosten ja kattiloiden tehot ovat satoja megawatteja. Nuo isot kattilat polttavat puuta hakkeena tai pellettinä – kiinteänä ja mahdollisimman vähällä esikäsitteilyllä. Puuta voidaan myös kaasuttaa, jolloin saadaan sama sähköteho kuin maakaasua käyttämällä ja parempi sähköteho kuin kiinteällä polttoaineella.

Metsäteollisuuden paperi- ja sellutuotannon sijoittuminen muualle kuin Suomeen on käynyt äkkiä. Nyt pitää ripeästi saada aikaan myös korvaavaa puun käyttöä sekä mekaanisessa jalostuksessa että energiataloudessa. Puuraaka-aineen laatuvaatimuksiin on luotava uudet lähtökohdat: metsänhoidon uudet menetelmät ja metsien monimuotoisuus tulevat olemaan osa suomalaisen metsätalouden kilpailuetua.

Luoja loi Suomeen mahdollisuudet, lainsäätäjä antakoon ihmisille suunnan.

Iso osa ilmaston muutoksen hillintää ja seurausten lieventämistä ratkaistaan pelloilla ja metsissä sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti.

Suomen elintarviketaloutta ei pidä ajaa alas, vaan pitää se hyvässä kunnossa – sekä tuotannon määrän että ekologian ja kuluttajien eettisten vaatimusten suhteen. Tätä tukevia linjanvalintoja on tehtävä pikaisesti.

Viljelijän ja kuluttajan asia on aina ollut yhteinen, vaikka tähänkin on vuosikymmenet yritetty kaivaa juopaa. Nyt, kun tuottaja ja kuluttaja ovat toistensa tukena, on syytä katsoa koko suomalaisen ruokatalouden asiat yhteiseltä pohjalta.

Meidän on yksiselitteisesti pidettävä kiinni unionin yhteisestä maatalouspolitiikasta ja siitä perusasiasta, että ruokaa tuotetaan joka ainoassa osassa unionia. Vahva omavaraisuus on elintarvikkeissa perusasia. Me olemme saaneet vähän esimakua siitä, miten nopeasti kansainvälinen liikenne on ongelmien lamauttama kun luonto vähänkin näyttää voimaansa. Lähellä tuotettu ruoka on tämänkin takia sekä välttämättömyys että hyve.

Ruuan kysyntä kasvaa, kun väestö kasvaa. Mutta hyvää viljelymaata ei voida loputtomiin raivata tekemättä samalla suurta vahinkoa ympäristölle ja koko ekosysteemille. Johtopäätös on selvä: pidetään suomalaiset pellot viljelykuntoisina, se on melko hyvä toimeentuloturva.

IV PERUSTURVAN PUOLUSTUS

”Suomi ikääntyy ennätysvauhtia ja monet kansansairaudet lisääntyvät terveydelle haitallisten elämäntapojen vuoksi. Tiedämme, että sairauksien ennaltaehkäisy, liikunta ja terveet elämäntavat vähentävät kaikkein tehokkaimmin terveydenhuoltomenoja. Voisimme kuitenkin tehdä vieläkin enemmän. Hankaluus piilee siinä, että paljon on kiinni ihmisten omasta aktiivisuudesta. Ponnisteluja on siis jatkettava.

Olen onneksi voinut omassa elämässäni keskittyä lähinnä sairauksien ennaltaehkäisyyn, joten kokemukset suomalaisesta terveydenhoidosta ovat tulleet lähinnä lasten kautta; neuvolakäyntejä, muutama pikku leikkaus ja hampaiden oikomista vain muutaman esimerkin mainitakseni. Suomalainen terveydenhoitojärjestelmä ansaitseekin kiitosta. En kuitenkaan väitä, ettei korjattavaa löytyisi. Edelleen joudumme tekemään töitä, jotta tasa-vertaisuus hoidon saamisessa toteutuisi.

Hauskojakin kokemuksia on siitä, miten kansanedustajaa koulutetaan näkemään epäkohtia. Toisen lapsen saatuani minut karrattiin synnytyslaitoksella varastoon toipumaan. Siellä joulukoristeiden seassa kuuntelin erään hoitajan valistusta laitoksella vallitsevasta raha- ja tilapulasta, jonka johdosta jouduin odottamaan pari tuntia varsinaisen hoituhuoneen vapautumista.

Siitäkin kokemuksesta on jo yli kymmenen vuotta. Niin se vain on, että lapsuus on elämänvaihe, joka vilistää ohi polvihousuissa ja palmikoissa tavattoman nopeasti. Ainakin niin meistä aikuisista tuntuu. Monta kertaa on joutunut pysäyttämään itsensä ajattelemaan lapsuutta ja lapsen elämää joka hetki itseisarvoisena elämänvaiheena. Vielä on vaikea sanoa, kuinka hyvin olen siinä onnistunut.”

Yhdenvertaisuus kulmakivenä

Sosiaali- ja terveystalitiikkamme keskeinen haaste on kansalaisten yhdenvertaisuuden takaaminen. Väestön ikääntyminen ja sen myötä palvelutarpeiden muutokset laittavat järjestelmämme koetukselle. On lähdettävä siitä, että jatkossakin lähtökohtana on kattava, aukoton ja toimiva palvelujärjestelmä.

Tarvitsemme vahvaa perusturvan puolestapuhujaa ja ennen kaikkea toimijaa. Keskustalla on tässä vahvimmat näytöt, aina kansaneläkejärjestelmän luomisesta tämän hallituskauden päätöksiin alimpien äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahojen korottamisesta alemman työttömyyspäivärahan tasolle sekä takuueläkejärjestelmän luomisesta. Tätä ketjua on hyvä jatkaa perustyöttömyysturvan tarveharkinnan poistamisella ja toimeentulon perusosan siirtämisellä Kelalle.

Meidän tulee nähdä ihminen kokonaisuutena. Eri toimijoiden välisiä raja-aitoja on madallettava. Avainkysymys on, miten saada oikea palvelu oikeassa paikassa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteita kehittämällä voidaan myös turvata palvelujen saatavuus maan eri osissa väestön ikääntyessä.

Ennalta ehkäisevän työn merkitys kasvaa tulevaisuudessa. On päästävä lähemmäs tilannetta, jossa hoidetaan terveyttä eikä sairautta. On tiedostettava terveyserot miesten ja naisten, eri siviilisäätyjen sekä maantieteellisten alueiden välillä. Valitettavasti terveyserot näkyvät myös eri tuloluokkien välillä. Erojen kaventaminen vaatii pitkäjänteistä sektorien välistä yhteistyötä.

Työssä käyvän väestön terveyden turvaamiseksi ja työelämään osallistumisen tukemiseksi meillä on kattavasti järjestetty työterveyshuolto. Työterveyshuolto edistää työikäisen väestön hyvinvointia ja elämisen laatua sekä työelämän laatua ja tuottavuutta. Samanaikaisesti työterveyden kanssa on pidettävä huolta työttömien terveydestä. Järjestelmämme

ei saa perustua yksin työn takaamaan laadukkaaseen terveydenhuoltoon. Tämä on taantumien aikana ja sen jälkeen erityisen ajankohtainen aihe.

Masennus ja mielenterveysongelmien lisääntyminen ovat kansantautien ohella suuri haaste hyvinvointijärjestelmällemme. Terveyttä edistetään ja ylläpidetään politiikalla vain osittain. Lähiyhteisöillä, yhteisöllisyydellä, perheellä ja kansalaisyhteiskunnan toimivuudella on suuri merkitys erityisesti mielenterveydelle. Ihmisen eheys vahvistuu ja itsetunto kohe-
nee, kun hän tuntee itsensä toimivaksi ja osalliseksi yhteisön jäseneksi – on hän sitten koululainen, työyhteisön jäsen tai ikäihminen.

Lapsiperheiden hyvinvointi

Vaikka sanonta kuuluukin, että lapsi tuo leivän tullessaan, lasten syntymästä ja kasvattamisesta aiheutuu perheelle ilon ohella myös kustannuksia. Perhepolitiikan yksi tavoite on helpottaa lapsiperheiden elämää tasaamalla perhekustannuksia.

Perheiden elämään vaikuttaa suuresti se, millaisiksi työmarkkinat kehittyvät. Kielteiset piirteet kertovat hyvinvoinnin epätasaisesta jakaantumisesta ja lapsiperheiden köyhyyden lisääntymisestä. Yksinhuoltajaperheiden taakka on monasti kaikista raskain.

Työelämän kehittämisessä perheen näkökulma ei ole sivuseikka. Myös harjoitetulla asuntopolitiikalla on vaikutusta perheiden elämään suuresti.

Työelämä ja perheen yhteinen aika voidaan sovittaa paremmin yhteen, kun vanhemmilla on valinnanmahdollisuuksia lasten hoidossa ja mahdollisuus joustaviin työaikoihin. Kotihoidon, perhepäivähoidon sekä yksityisen ja julkisen päivähoidon tarjoamat mahdollisuudet antavat liikkumavaraa perheen kulloiseenkin elämäntilanteeseen.

Suomalaisessa perhevapaajärjestelmässä on kehittämisen paikka. Järjestelmämme on ollut lähes samanlainen viimeiset 20 vuotta. Perhevapaiden kokonaispituuden pidentämistä on harkittava ja isien mahdollisuutta käyttää osaa vanhempainvapaasta lisättävä.

Kunnallinen kotiapu ajettiin alas edellisen laman aikana. Nyt olisi aika korjata tämä virhe. Lapsiperheiden ja vanhempien tukeminen varhaisessa vaiheessa on järkevää politiikkaa. Perheiden arjessa auttaminen, neuvominen ja ohjaaminen muiden palveluiden piiriin on oltava myös 2010-luvun perhetyötä.

Lapsiperheiden rinnalle poliittiseen keskusteluun on nostettu erityisesti Suomen Keskustanaisten toimesta yksin elävien asiat. Tämän näkökulman nostamista keskusteluun ja päätöksentekoon on vahvistettava.

Omaishoito: kolmen sektorin yhteistyö ja omaisten osuuskunnat

Virallisesti omaisten antamaa huolenpitoa ja hoivaa alettiin arvostaa ja tunnustaa vuonna 1993, jolloin astui voimaan omaishoidon tuen uudistus. Omaishoitajan asemaa parannettiin liittämällä tuen saajat eläketurvan piiriin ja antamalla suositus järjestettävästä vapaa-ajasta. Lakisääteistä vapaata koskeva uudistus astui voimaan 1998 alusta.

Suurin ongelma nykyisessä järjestelmässä on se, etteivät kaikki tuen tarpeessa olevat ole samalla viivalla. Kuntien käytännöt omaishoitajien tukemisessa poikkeavat toisistaan. Vapaapäiviä ei myöskään ole riittävästi. Siksi omaishoidon tuen maksaminen tuleekin siirtää Kelan vastuulle. Samalla on mahdollistettava tuen saaminen myös toisella paikkakunnalla asuvalle omaishoitajalle. Näin parannetaan omaishoitajien tasa-arvoisuutta.

Pelkästään ihmisten omaan aktiivisuuteen ja yhteiskunnan tukeen emme voi vanhusten hoitoa jatkossa säilyttää. Olen varma, että lisääntyvä osa ikääntyvien ihmisten hyvästä hoidosta, hoivasta ja inhimillisen arkipäivän järjestämisestä tullaan tekemään julkisen vallan avustuksella, mutta vapaiden kansalaisjärjestöjen ja kansalaisten taloudellisten

yhteistoiminnan toimesta.

Ei niin, että julkinen sektori vetäytyisi rahoineen muualle, vaan sen vuoksi, että niin olisi parasta kaikkien, niin ikäihmisten itsensä kuin omaisten, muun lähiyhteisön ja koko Suomen kannalta.

Monilla paikkakunnilla on hoiva- ja palvelukodeissa pula tiloista: huoneista, paikasta, jonne siirtyä, kun kotihoito ja omaishoito eivät enää riitä.

Olen ajatellut, että tässä voisimme ottaa osviittaa historiasta. Vuosisata sitten järjestöjen ohessa perustettiin välttämättömyyden pakosta osuuskuntia tuotannon, kaupan ja rahoitusjärjestelmän tarpeisiin. Sitä, mitä aikaisemmin oli aina tehty itse, siirrettiin tehtäväksi yhteisesti rahoitettuun, rakennettuun, omistettuun ja ylläpidettyyn osuuskuntaan.

Tämän nykyisen palveluyhteiskuntamme esimerkki uudesta ponnistuksesta voisi olla palveluja ja hoitoa tarvitsevien omaistemme elämän järjestäminen.

Julkisen, markkinaperusteisen ja yksityisten ihmisten tekemän hoivatyön rinnalle tarvittaisiin yhteisiä hankkeita, joilla turvattaisiin riittävät tilat ja palvelut vanhusväestölle. Tällainen "Omaisten osuuskunta" rahoittaisi esimerkiksi lisärakennuksia nykyisten palvelutalojen oheen.

Osuuskunnan jäsenyys takaisi hoitopaikat kunkin tarpeeseen. Jäsenyys velvoittaisi osuuspääoman kartuttamiseen. Jäsenten lisäksi osuuskunta voisi tarjota palveluja muillekin, osuuskunnan määrittelemien ehdoin.

V TYÖELÄMÄ

”Maalaistalon tyttärenä työhön pääsi tutustumaan jo pienestä pitäen. Halusi tai ei. Mikään kohtuuton työleiri ei lapsuuteni ollut, mutta tilan työt tulivat tutuiksi. 4H-kerholaisena kasvatoin muutamana kesänä sikoja, mutta ennen kaikkea toimin broilertilan kausityöntekijänä. Työ tuli teini-iässä mielekkäämmäksi, kun siitä alkoi saada palkkaa.

Seuraava askel työelämässä oli opettaminen. Opetin lukiolaisena lapsille sitä mitä osasin eli pianonsoittoa ja uimista. Pianoa koulutyön lomassa ja uimista kesälomalla. Opiskeluaikoina työkokemus karttui järjestötyössä, pankissa ja Kilpailuvirastossa. Eduskunta oli kuitenkin ensimmäinen vakituisempi työpaikkani.

Eduskuntatyötä monikaan ei pidä oikeana työnä, eikä se kahdeksasta neljään työtä olekaan. Ero moneen muuhun ammattiin on kuitenkin vuosien myötä vähentynyt. Eduskunnan työajat ovat normalisoituneet ja poliitikkokin saa viettää perhe-elämää. Itse olen iloinen siitä, että lasten ollessa pieniä toimin rivikansanedustajana. Kotiin ehti silloin ajoissa ja koska en ollut kunnanvaltuutettu, myös muut menot olivat vähäisempiä.

Politiikan työtehtävissä piti alusta lähtien sopeutua siihen, että valmista ei tule hetkessä. Poliittikka on pitkäjänteistä työtä ja työn tulokset voi nopeasti nähdä vain puheena, kolumnina tai valiokunnan mietintönä. Vaalilupausten lunastaminen on kuitenkin aina ongelmallisempaa, varsinkin oppositiosta käsin. Se tosin kuuluu tähän työhön. Kättensä jälkiä ei aina helposti huomaa.

Toinen tämän työn haasteellinen puoli on julkisuus. Se ei aina ole mukavaa, mutta arvosteltavana oleminen on kuitenkin olennainen osa tätä työtä. Kansalaisilla on oikeus ohjeistaa ja haukkua, mutta myös kiittää ja kehua. Kritiikki ylittää toki joskus kohtuuden rajat ja työhyvinvointi on silloin miinuksella. Minua helpottaa, kun voi reklamoida asiasta aviomiehelle, ystäville ja avustajille. Myös yön yli nukkuminen auttaa. Kannattaa myös muistaa, että kyllä tälle valtaapitävien kritiikille vaihtoehto on, nimittäin diktatuuri. Siinä mallissa ei arvostelua annetta ja suvaita.”

Työhyvinvoinnissa paljon parannettavaa

Mikä tässä suomalaisessa työelämässä on mennyt metsään? Se ei sittenkään ole se, mille kohtaa lainsäätäjät eläkerajan asettaa, eikä se näytä olevan myöskään kertyvän työeläkkeen euromäärä.

Kaikkien osapuolten mielestä koko keskustelun ydin on siinä, että nyt vuonna 2010 suomalaisten työympäristö on niin huono, että siitä halutaan hyvin määrätietoisesti irti. Mieluummin heti kuin myöhemmin. Eläkekeskustelun varjosta on noussut esiin ilmeisesti jotakin olennaista ja melko rumaa suomalaisesta (työ)yhteiskunnasta.

Näyttää siltä, että työpaikkojen ilmapiiri on liian usein luotaantyyntävä ja työn tekemisen mielekkyys on monen kohdalla aikaa sitten kadonnut. Olemme toki puhuneet paljon työviihtyvyydestä, loppuun palamisesta ja työpaikkakiusaamisesta. Ilmeisesti olemme sittenkin vain hipaisseet työelämän todellisten ongelmien pintaa.

Työurien pidentäminen, sillä hitaalla aikataululla, jota hallitus on esittänyt, ei ole niin dramaattista, kuin on annettu ymmärtää. Sillä on kuitenkin erittäin merkittävä rooli Suomen ja suomalaisten selviytymisessä seuraavan kymmenen, kahdenkymmenen vuoden aikana. Työn tekemisen lisääminen kasvattaa kansakunnan varallisuutta ja on panos hyvinvointiyhteiskunnan kakun kasvattamiseksi, jotta meillä olisi mahdollisuus hoitaa myös ikääntyvän kansakunnan kaikki palvelut.

Miksi sitten tämä työpaikoilla mitään ilmeisimmin täysin näkyvässä olevaa viihtymättömyyttä ja suoranainen pahoinvointi ei ole herättänyt työmarkkinaosapuolia ryhtymään ala alalta,

työpaikka työpaikalta, ihminen ihmiseltä toimiin, jotta ongelmia voidaan lieventää ja poistaa?

Ja miksi sopijaosapuolet ovat olleet kyvyttömiä poistamaan ongelmia niin, että nyky-suomalaisillekin tulisi mahdollisuus nauttia työstään ja sen tuloksista. Sekä työnantajilla että työntekijäjärjestöillä on kattava järjestelmä työpaikkojen viimeisimpiin sopukoihin asti. Onko tämä työviihtyvyyden edunvalvonta jätetty kokonaan hoitamatta? Onko se niin vähäpätöistä verrattuna näyttäviin riitoihin muutamista senteistä?

Kehottaisin kaikkia meitä katsomaan peiliin. Tiedämme tosiasiat – elämme suomalaisten työstä nyt ja huomenna. Olemme oletettua paljon pahemmassa liemessä, jos suomalaisten työpaikat on saatettu sellaiseen kuntoon, että muutaman kuukaudenkin lisäaika omassa työssä saa aikaan paniikkireaktion.

Kun työmarkkinat eivät kerran löydä langan päätä työelämän toimintatapojen uudistamiseen, on korkea aika ottaa tämä asia tosissaan myös poliitikkojen asialistalle – puhuttavaksi ja ratkaistavaksi.

Työelämän tasa-arvo

Työelämä ei ole vielä epätasa-arvosta vapaata aluetta. Naisvaltaisten alojen aliarvostus, naisten määrä- ja osa-aikaiset työsuhteet sekä perhe- ja työelämän yhteensovittamisen vaikeudet ovat arkipäivää vielä 2010-luvulla. Konkreettisesti työelämän tasa-arvo-ongelman tuo esille sukupuolten väliset palkkaerot. Vielä on matkaa siihen, että perusteettomat palkkaerot saadaan kurottua umpeen. Se vaatii pitkäjänteistä ja määrätietoista työtä.

Yksi keskeinen epätasa-arvoa ruokkiva asia on perhevapaakustannusten epätasainen jakautuminen nais- ja miesvaltaisten alojen välillä. Naisvaltaiset alat kantavat siitä suurimman vastuun, joten kustannuksia on tasattava. Käytännössä tämä tarkoittaisi naisvaltaisten alojen kilpailukyvyyn parantumista ja edistäisi nuorten naisten työllistymistä kokoaikaisiin työsuhteisiin. Samoja tavoitteita palvelisi myös isien aktiivisempi vanhempain- ja hoitovapaiden hyödyntäminen.

VI Keskusta on sivistyspuolue

”Moni herää yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen kokemiensa epäkohtien vuoksi. Toiminta yhden asian puolesta johtaa usein valtuuston penkin kautta valtakunnan tason vaikuttamiseen. Vaikka oma poliittinen herääminen tapahtui vähitellen ja kokonaisvaltaisemmin, tunnistan koulutus- ja sivistysasioiden olleen omalta kohdaltani merkittävä liikkeelle paneva voima.

Kouluni aloitin pienessä kaksiohjaajaisessa kyläkoulussa, jonka hyvät puolet olivat kiistattomat: turvallinen yhteisö ja lyhyet koulumatkat. Turha kuitenkaan huonojakaan puolia kaunistella, sillä yhdelle opettajalle neljä vuosiluokkaa ja parikymmentä oppilasta on paljon. Sisävessaa ja suihkuja ei silloin 70-luvulla kukaan osannut kaivata, mutta monessa koulussa ne toki olivat jo itsestäänselvyys. Olin silloin vahvasti sitä mieltä, että kaikilla koululaisilla pitää olla mahdollisuudet laadukkaaseen opetukseen. Oppiminen oli mielestäni ykkösasia, eikä muulla ollut niin väliä. Myöhemmin olen tarkistanut kantojani. Tasavertaiset mahdollisuudet toki kaikille, mutta kyllä hyvä koulu kasvattaa myös laajemmin elämää varten.”

Vanhastaan katsottiin, että tuotannolla oli kolme tekijää: raaka-aineet, pääomat ja työvoima. Edelleen ne ovat kaikki tarpeen, mutta ylivoimaiseen pääosaan ovat nousseet ihmiset, erityisesti ihmisten tiedon taso ja laajasti kaikki osaaminen.

Nykytalouden avain on osaamisen laaja pohja ja sen nopea uudistuminen eli innovatiivisuus. Minkä tahansa maan hallituksen yksi tärkeimmistä tehtävistä tämän päivän maailmassa on pitää huolta siitä, että tutkimuksella, kasvatuksella, koulutuksella, sivistyksellä ja kulttuurilla on hyvät toiminnan edellytykset.

Jos minä pääsen päättämään, opetusministeriötä arvostetaan tasavallan tärkeimpänä ministeriönä. Sen tuella luodaan se henkinen ja sosiaalinen pääoma, jolla muu yhteiskunta voi toimia. Kyse on elinkeinotoiminnan perustasta, ihmisen kyvystä pitää huolta itsestään ja läheisistään sekä sosiaalisiin tarpeisiin jaettavasta yhteisestä hyvästä.

Keskustan perinne

Suomen keskustalla on velvoittava ja kannustava koulutuksen, sivistyksen ja kulttuurin perintö. Sen yksi virike syntyi, kun Santeri Alkio pohti köyhyyttä yhteiskunnan polttavana ongelmana. Hän tunnisti oman aikansa köyhien joukossa lahjakkaita ihmisiä, mutta heidän lahjansa eivät tulleet kasvatuksen ja tuen puutteessa kehityiksi.

Koko kansan tuli saada kunnollinen perusopetus. Sille rakentui sivistystyö, jonka oli määrä tukea kehitystä ihmisinä ja kansalaisina. Sille rakentui ammattikoulutus: kaikilla nuorilla tulee olla mahdollisuus saada ammatillista opetusta, joka tekee heidät kykeneviksi hyödylliseen työhön ja antaa siten elämäntehtävän ja elinkeinon. Kaikkien sitä haluavien olisi saatava aina työtä.

Suomen hämmästyttävä nousu köyhästä ja uneliaasta Euroopan takamaasta yhdeksi maailman eturivin kansakunnista on sisun ja ahkeruuden ohella koulutus- ja sivistyspolitiikan ansiota. Sama resepti on paras vientituotteemme maihin, joissa ei nyt kyetä huolehtimaan kansalaisten elinehdoista.

Keskustapolitiikan kädenjälki näkyy peruskoulun synnyssä, kansansivistyksen kehittämisessä, yliopistojen ja myöhemmin ammattikorkeakoulujen perustamisessa sekä ammatillisen ja omaehtoisen taide- ja kulttuuriharrastuksen tukemisessa. Tämän päivän haaste Suomessa on, miten tätä toimintaa jatketaan.

Ammattikorkeakoulut yrittäjyyden tukena

Vanhasen toinen hallitus on pannut erityisen painon yliopistojen kehittämiseen. Näin on saatu paljon uutta energiaa kehittämään korkeinta opetusta ja tutkimusta. Olemme tällä työllä varmistaneet sitä osaamisen pohjaa, jolla Suomen kilpailukyky pidetään kunnossa myös tulevaisuudessa. Jatkossa tulee pitää entistä aktiivisemmin huolta siitä, että alan yksi suurista saavutuksista, hajautettu korkeakouluverkosto, pysyy toimintakykyisenä.

Korkeakoulu-uudistuksen silmämäärä on ollut innovaatioiden kehittämisen tarve. Tässä on helppo tehdä myös ajatusvirhe. Tarvitaan huipputekniikkaa, mutta suurin osa innovaatioista syntyy pienissä yrityksissä ja myös ns. taitotekniikan aloilla. Usein niiden tekijöinä ovat ihmiset, joilla on ammattikorkeakoulutason koulutus.

Suomen korkeakoululaitos muodostuu yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Vuodesta 2004 lähtien myös ammattikorkeakoulujen tehtävänä on ollut tutkimus- ja kehitystyö. Niistä on tullut keskeinen osa alueellista koulutus- ja innovaatiojärjestelmää. Ammattikorkeakouluja kehittämällä luodaan tärkeä osa tulevaisuuden osaamista.

Joka vuosi ammattikorkeakouluissa aloittaa yli 32 000 opiskelijaa, jotka tulevaisuudessa huolehtivat monien yhteiskuntamme perustoimintojen sujumisesta ja kehittymisestä. Opiskelijat hakeutuvat koulutukseen pääsääntöisesti lähialueilta ja sijoittuvat työhön niin ikään lähialueille.

Ammattikorkeakoulut tuottavat yhteiskunnan perusosaajia yhdessä ammattiopistojen ja ammattikoulujen kanssa.

Ammattikorkeakoulujen rakennemuutoksessa on edettävä huolellisesti harkiten niin, että alueet saavat jatkossakin koulutettua työvoimaa maan kaikilla kolkilla metropolialueelta Itä- ja Pohjois-Suomeen saakka.

Paikkakunnilla, joissa on pieni yliopisto ja pieni ammattikorkeakoulu, tulisi ammattikorkeakoulujen rehtorien mielestä tutkia, olisiko mahdollista muodostaa näistä aluekorkeakoulu. Tällekin vaihtoehdolle olisi lainsäädännössä luotava mahdollisuus, jos alueilla tällaisia ratkaisuja halutaan.

Olemme kulkemassa monien muiden maiden tapaan kohti monimuotoistuvaa korkeakoulukenttää. Meillä tulee olemaan huippututkimusyliopistoja, joiden joukkoon liittyy Aaltoyliopisto. Meillä tulee olemaan koulutukseen painottuvia yliopistoja.

Tarvitsemme myös selkeästi profiloituneita ammattikorkeakouluja. Jo lakisääteisen tehtävänsä puolesta niillä on intohimo alueidensa kehittämiseen. Tälläkin kentällä lokaali on globaalia. Alueen pienyritysten ja muun elinkeinoelämän kehityksessä mukana oleminen edellyttää vahvaa kansainvälistymistä. Alueellisen profiilin ohella tarvitaan myös erityisosaamisesta nousevia profiileja.

Hyvän koulun tulos on sivistys

Laajapohjainen, mutta huipputasoinen tieto, taito ja muu osaaminen on kansakunnan elinehto. Siihen pitää panostaa, mutta yksipuolisena sekin johtaa ihmisen ja ihmisyyden ongelmiin. Suomessakin on merkkejä siitä, että ihmiset eivät kestä ankaraa osaamisen suorituspainetta.

Oma kysymyksensä ovat nuoret. On monta syytä, miksi nuorille opettavan aineksen määrään kohdistuu valtava kasvupaine. Sitä lisäävät tiedon ja osaamisen merkitys, tiedon määrän nopea kasvu eli ns. tietoräjähdys ja tiedon nopea vanheneminen. On koko ajan enemmän asioita, joita pitäisi ehtiä opettaa.

On syytä kysyä, jääkö tässä oppimisen paineessa nuorille ja meille kaikille tilaa ja aikaa sivistystä. Sivistymistä minulle on se, että ihminen voi kehittää omia lahjojaan, hän

voi rauhassa harkiten kehittää yksilöllisen identiteetin ja voi kypsyä omaehtoisesti toimintakykyiseksi yhteiskunnassa ja ammatillisesti.

Lahjoja on monenlaisia. Järjen yksityinen ja julkinen käyttö on tietysti keskeistä, mutta ihmisen monipuolisuutta on yhtä hyvin taide, ilmaisu, arvotajunta, kätevyys, sosiaalisuus, yhteisvastuu kansalaisena, elämäntattomuus jne. Sivistys on sitä, että kaikki tämä voi kehittyä tasapainoisesti ja niin, että ihminen saa kasvaa täyteen mittaansa.

Ei paljon auta, jos ihminen on muistitiedolla kuormattu kone, ellei hän osaa käyttää tietojaan itsenäisesti ja yhteiseksi hyväksi. Siksi sivistymisen mahdollisuudesta on huolehdittava kaikessa koulutuksessa jättämällä siihen aika, tilaa ja tarjoamalla kannustavaa ohjausta.

Myös kansansivistys on huolenpitoa kansakunnan kivijalasta. Esimerkiksi kansalaisopistoilla on ollut valtava merkitys suomalaisten henkiseen ja sosiaaliseen elämään, myös maaseudulla. Sen arvoa ei vähennä se, että toistaiseksi pääasiassa naiset osaavat käyttää opistojen tarjoamia itsensä kehittämisen mahdollisuuksia.

VII SUOMI EUROOPASSA JA MAAILMALLA

”Pidin koulussa kielten oppimisesta ja sain testata taitojani useasti myös käytännössä. Kuulun kielikurssien, vaihto-oppilasvuosien ja interrailien sukupolveen. Siksi oli sangen luontevaa, että nuoriso- ja opiskelijapolitiikassa suuntauduin kansainvälisiin tehtäviin.

Toimet Pohjolan keskustanuorissa (NCF), KOL:ssa, NKL:ssä ja Allianssin kv-jaostossa veivät minua usein nuorten kansainvälisiin kokouksiin. Niissä oppi argumentoimaan vierailta kielillä ja silloin tapaamiini nuorisopoliittikkoihin olen törmännyt myös myöhemmin elämänsäni – keskeisillä päättäjän paikoilla.

Kokemuksistani johtuen minulle Suomen EU-jäsenyys oli periaatteellisella tasolla itsestäänselvyys. Kysymys oli siitä, että kenen joukoissa seisomme: idän vai lännen. Vastaus kysymykseen singahti suoraan selkäytimestä. Todellisuudessa valinta ei tietenkään ollut noin pelkistetty. Jäsenyys merkitsi isoa muutosta niin alue- kuin erityisesti maatalouspolitiikassa, joten jäsenyyden taloudellisia vaikutuksiakin oli syytä pohtia. Toisaalta tiesimme, että rakennemuutos olisi maataloudessa joka tapauksessa ollut edessä.

Eduskunnassa toimin ensimmäisellä kaudellani Pohjoismaiden Neuvostossa. Yhdessä mm. Hannes Mannisen ja Liisa Hyssälän kanssa koimme monta työntäyteistä, mutta hauskaa matkaa, verkostoiduimme ja yritimme ymmärtää tanskaa. Arvokkain kokemukseni on kuitenkin viime eduskuntakauden varapuheenjohtajuus ulkoasiainvaliokunnassa. Jatkuva vuorovaikutus ministereiden, tutkijoiden ja muiden maiden kollegoiden kanssa perehdytti aihepiiriin syvällisesti. Siksi hyppääminen puoleksi vuodeksi ulkomaankauppa- ja kehitysministeriksi onnistui suuremmitta kivuita. Sillä vaikka ulko- ja turvallisuuspolitiikasta on katoamassa turha tieteellisyys ja liturgia, pätee senkin suhteen vanha tosiasia: sitäkään ei opi, ellei itse tee.”

Suomi on onnistunut ulko- ja turvallisuuspolitiikassa vuosikymmenten varrella vähintäänkin hyvin. Meriiteiksi riittävät tosiasiat.

Olemme yksi maailman hyvinvoivimpia maita eikä meillä ole turvallisuuttamme uhkaavia vakavia ulkoisia tai sisäisiä jännitteitä. Tällainen tilanne on syytä säilyttää, mutta sitä ei saa ottaa itsestään selvyytenä. Suomella on kuitenkin myös paljon annettavaa kansainvälisten asioiden hoitamisessa.

Haluan tuoda ulkopoliittisen johtajuuden takaisin Keskustaan.

Omien etujemmekin ylläpitäminen on monella politiikan loholla myös aikaisempaa vaikeaa. Maailma muuttuu vinhaa vauhtia, joten edes paikallaan ei voi pysyä. Aktiivisena ja luotettavana yhteisten asioiden hoitajana pystymme parhaiten valvomaan myös omia etujamme.

Kun pohditaan Suomen kansainvälistä toimintaympäristöä, kehittämisen kohteet voi karkeasti jakaa kolmeen osaan: EU, omat asiat ja globaalit kysymykset. Kaikkiin osaluoksiin on jakettava panostaa.

Viime vuosikymmenten aikana maailma on tullut yhä pienemmäksi. Toisella puolella maapalloa tapahtuvat asiat tulevat tietoomme ja vaikuttavat meihin nopeasti, jopa sekunnin sadasosissa. Tämä nopeus koskee nykyään miltei kaikkia inhimillisen elämän alueita.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan maailmanlaajuinen asialista sisältää normaalin kanssakäymisen lisäksi lukuisia kriisejä ja katastrofeja. Poliittisia ja sotilaallisia kriisejä on eri puolilla maailmaa, mutta erityisen herkkää siinä suhteessa on Pakistanista Lähi-idän ja Persianlahden kautta Afrikan sarveen ulottuva kriisivyöhyke.

Myös terrorismi, kansainvälinen rikollisuus ja ihmiskauppa vaikuttavat aiempaa useampiin ihmisiin. Niiden ja muun muassa Haitin maanjäristyksen kaltaisten luonnonkatastrofien lisäksi meidän on vastattava köyhyyden, ilmastonmuutoksen ja kansainvälisen talouskriisin haasteisiin.

Pahaa maailmaa ei voi mennä piiloon, vaan ainoa oikea tapa on yrittää maailmanlaajuisella yhteistyöllä ratkoa globaaleja ongelmia. Kaikkia sitovat yhteiset pelisäännöt ja sopimukset ovat paras tae siitä, että erilaisiin kriiseihin löydetään kestävä ja oikeudenmukaiset ratkaisut. Niin ei tosielämässä aina tapahdu, mutta siihen meidän pitää kaikin voimin pyrkiä.

Me suomalaiset emme voi ummistaa silmiämme kaukaisilta kriiseiltä. Pienentyneessä maailmassa kaikki vaikuttaa kaikkeen, myös meihin, tavalla tai toisella. Tämän itsekkään perusteen lisäksi on olemassa toinen syy: velvollisuutemme kansainvälisen yhteisön jäsenenä.

Panoksemme kansainväliseen kriisinhallintaan on jo vuosikymmenien ajan ollut rauhanturvajoukkojen lähettäminen. Suomi on rauhaturvaamisen suurvalta. Rauhanturvajamme nauttivat entisissä ja nykyisissä asemapaikoissaan suurta arvontoa ja se arvonto heijastuu myös muihin suomalaisiin, Suomen valtioon ja suomalaisiin yrityksiin.

Kriisien hallintaa ja rauhanrakentamista suomalaiseen tapaan

Sotilaallinen kriisinhallinta on käynyt yhä vaativammaksi, teknisemmäksi, kalliimmaksi ja myös vaarallisemmaksi. Kannatan Suomen osallistumista siihen jatkossakin, mutta jokainen päätös on harkittava tarkkaan ja monelta kannalta. Vaikka joukot eivät koostu asevelvollisista vaan tehtäviin koulutetuista vapaaehtoisista, mahdolliset riskit tulee arvioida huolellisesti.

Joukkojen lähettämisen ohella kannatan lämpimästi ajatuksia muunkinlaisten, kevyempien keinojen käyttöönottamisesta rauhantilan palauttamiseksi.

Puolueettomat, siirtomaa- ja muista historiallisista painolasteista vapaat suomalaiset voivat olla juuri sopivia välittämään neuvotteluja ja rätätelöimään rauhansopimuksia. Monesti oikea apu umpisolmuun eivät ole raskaat aseet ja armeijat vaan rohkeat ja kekseliäät ihmiset. Meillä on sellaisia ihmisiä ja meidän tulee hyödyntää heidän osaamistaan. Suomella on kaikki mahdollisuudet tulla myös rauhanyhteistyön suurvallaksi.

Maailmanlaajuinen talouskriisi polkaisi puolestaan liikkeelle aikaisempaa vahvemmin G-20- yhteistyön. Keskeiset maailman valtiot sopivat yhteisestä etenemistavasta rahoitusmarkkinakriisin rauhoittamiseksi ja taantumasta selviytymiseksi. Yhteistyö tuotti tulosta ja maailmantalouden romahdus pystyttiin estämään. Samalla laitettiin liikkeelle uusien linjausten valmistelu rahoitusmarkkinoiden sääntelyn ja valvonnan osalta.

G-20 tulee todennäköisesti olemaan myös jatkossa keskeinen maailmantalouden pelisääntöjä luova foorumi. Pieni maa voi vaikuttaa isoihin asioihin yhteistyössä EU:n kautta. On tosin myös syytä olla hereillä Pohjoismaiden yhteisen edustautumisen osalta. Siihen saattaisi avautua mahdollisuuksia IMF- ja Maailmapankkikokemusten pohjalta.

Jos palstamillimetrejä mittaa, näyttäisi siltä, että edellä mainitut yhteistyöt ovat sysäämässä perinteisen maailmanpolitiikan yhteistyöfoorumin eli YK:n syrjään. Näin ei kuitenkaan tarvitse olla. YK on edelleen kattavin monenkeskisen yhteistyön järjestö ja sen turvallisuusneuvosto tärkeä toimija kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden edistäjänä. Tähän työhön Suomen kannattaa edelleen panostaa, myös nyt, kun pyrimme turvallisuusneuvostoon kaudelle 2013-2014.

Suomen on myös kaikilla foorumeilla tehtävä töitä luonnontaloudellisesti ja inhimillisesti kestävä kehityksen eteen koko maailmassa. Tiukintaan taloustilanne ei saa olla syynä kehitysyhteistyömäärärahojen 0,7 %:n BKT-osuustavoitteesta lipsumiselle.

Ilmastomuutoksen vastainen työ on ollut viime vuosina keskeinen kysymys. Ilmastolämpenemisen seuraukset olisivat niin vakavat koko maapallon kannalta, ettei sen estämiselle kerta kaikkiaan ole vaihtoehtoa. Kaikki keskeiset valtiot tulee saada sitoutumaan

kantamaan vastuuta. Myös taakanjaon tulee olla oikeudenmukainen.

Toistaiseksi kaikkia sitovia sopimuksia ei ole saatu aikaan, vaikka konkreettisissa toimenpiteissä on edettykin. Kööpenhaminan kokoukselle oli ladattu tässä suhteessa paljon odotuksia, joten tulokset olivat pettymys. Epäonnistumiseen ei kuitenkaan kannata jäädä piehtaroimaan. Sinnikäs väsyttäminen on paras taktiikka kaikkien maiden mukaan saamiselle.

Keskustan on uskallettava puolustaa globaalia oikeudenmukaisuutta ja köyhyyden vastustamista, vaikka tilanne olisi vaikea ja muut tavoitteesta lipsuisivat. Ne jotka itse ovat kokeneet köyhyyttä tai selviytyneet vaikeissa oloissa, ymmärtävät usein parhaiten muidenkin hätää.

Euroopan unioni on meidänkin työkalumme

Edellä mainituissa maailmanlaajuisten turvallisuushaasteiden voittamisessa Suomi ei tee työtä yksin, vaan Euroopan Unionin jäsenenä. EU on kiistatta Suomen keskeisin vaikutuskanava globaaleissa kysymyksissä. Siksi meille on tärkeää, että unioni on vahva ja toimintakykyinen.

Unionin vahvuus on tärkeää myös siksi, että maailmassa kovien pelaajien määrä lisääntyy koko ajan. Nousevat talousmahdit Kiina, Intia ja Brasilia haluavat kokonsa mukaista vaikutusvaltaa myös maailmanpolitiikan kysymyksissä. Huoli G-2:n syntymiseen eli Kiinan ja USA:n yhteistyön tiivistymiseen Euroopan kustannuksella ei ole aivan aiheeton.

EU:n painoarvon kasvamiselle on Lissabonin sopimuksen myötä hyvät mahdollisuudet. EU on jo kauan ollut vahva talous- ja kauppapoliittinen vaikuttaja maailmassa, mutta sen ulkopoliittinen painoarvo ei ole ollut lähelläkään sitä, mikä se olisi voinut ja mikä sen olisi pitänyt olla. EU:n vahvemmalle roolille on tilausta. Se on oma etumme, mutta erityisesti monet Lähi-idän maat ja kehitysmaat toivovat sitä.

Sopimus uudistuksen ohella EU:n ulkopoliittisen painoarvon kasvattaminen edellyttää poliittista tahtoa. Juuri tästä se on aina kiikastanut, poliittista tahtoa ei ole ollut. Erityisesti isot jäsenvaltiot ovat pitäneet mustasukkaisesti kiinni omasta toimintavapaudestaan, suurvaltaroolistaan ja historiaan perustuvista erityissuhteistaan eri puolille maailmaa. EU ei ole pystynyt pitämään rivejään suorassa vaan on hajonnut lukemattomissa tärkeissä ulkopoliittisissa kysymyksissä.

Aivan yhtä tärkeää on unionin vahvistuminen ulkopoliittikan toimijana. Hieman hapa-roivasta alusta huolimatta näyttää siltä, että korkea edustaja vie asioita oikeaan suuntaan.

Suomen on annettava tähän työhön jatkossakin vahva tuki. Suomi voisi vahvistaa omaa kansallista panostaan ja tukea EU:n vahvistumista auttamalla ratkaisemaan kriisejä. Rauhanvälityksessä meillä on paljon osaamista.

EU: talouden kunnostus

Kilpailukykyä ei kuitenkaan nosteta hyvienkään prioriteettien hyväksymisellä, on saatava aikaan konkreettisia tuloksia koko unionin alueella. Suomen tulee tehdä kaikkensa, jotta niin myös tapahtuu. Suomelle sopivat hyvin tiukat tavoitteet ja niiden tarkka valvonta. Suomi tunnetaan unionin sisällä maana, joka kunnioittaa ja noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä. Tässä asemassa ei ole mitään hävettävää.

Koko Suomen 15-vuotisen jäsenyyden ajan EU:ssa on ollut meneillään institutionaalinen keskustelu, joka on vienyt kohtuuttomasti energiaa itse asioista päättämiseltä. Perussopimusten muutosprosessi on toki ollut tarpeellinen ja hyödyllinen, mutta toivon että se olisi

joksikin aikaa ohi. Lissabonin sopimus ei ole likimainkaan täydellinen – kaukana siitä – mutta voimme elää sen kanssa pitkälle 2020-luvulle. Nyt on aika keskittyä substanssiin.

Taluskriisi on osoittanut kouriintuntuvasti, miten riippuvaisia EU-maiden taloudet ovat toisistaan. Se osoitti jälleen kerran myös sen, että kun toimia tehdään yhdessä, niillä on huomattavasti suurempi vaikutus. Poliittinen tahto toimia löytyi, kun se osoittautui välttämättömäksi. Toivon, että se löytyy tulevaisuudessa jo silloin, kun ei vielä ole aivan välttämätöntä. Perustellusti voidaan väittää, että 2020-strategia mittaa myös nykyisen Euroopan unionin kykyä päätöksentekoon. Unionilla on vielä avaimet parempaan tulevaisuuteen omissa taskuissaan. Jos nyt epäonnistutaan, ei tulevaisuus näytä ruusuiselta.

Suomessa on keskusteltu paljon siitä, millainen EU:n jäsen Suomi on eri hallitusten aikana ollut ja millainen sen pitäisi olla. Minun näkemykseni mukaan Suomen tulee olla aktiivinen jäsen, joka tietää mitä tahtoo ja osaa hoitaa asiat niin että myös saa sen mitä tahtoo. Tämä tulee pystyä tekemään aktiivisella ja rakentavalla yhteistyöllä muiden kanssa. On tunnettava omat ja toisten prioriteetit niin hyvin, että osataan olla kovia meille tärkeissä asioissa ja joustaa muissa. On osattava ottaa asioihin substanssikanta, mutta samalla on osattava miettiä kuhunkin tilanteeseen sopiva taktiikka – ja myös erotettava nämä kaksi toisistaan.

Taktiikan tunteminen liittyy meneillään olevaan hankkeeseen parantaa Suomen vaikutusvaltaa EU:ssa.

Yhdyn siihen, että tehokkainta on vaikuttaa mahdollisimman varhain. Mieluiten niin varhain, että pääsee mukaan luomaan asialistaa. Asialistalle otettavien esitysten sisältöön tulee pyrkiä vaikuttamaan jo kun ne ovat vasta valmistelijan päässä tai luonnoksena tietokoneella. Tässäkään hienot suunnitelmat vaikuttavuusstrategiat eivät vielä auta vaan ne on jalkautettava käytäntöön.

Me suomalaiset emme ole vielä likimainkaan samalla viivalla vanhojen jäsenmaiden kanssa, jotka osaavat vaikuttamisen eri keinot ja kanavat ja jotka eivät myöskään arastele käyttää niitä. Meidän on paksunnettava nahkaamme, unohdettava pelkomme siitä, mitä muut meistä ajattelevat ja otettava enemmän kontakteja ihmisiin. Tämä koskee kaikkia, niin poliitikkoja ja virkamiehiä kuin kansalaisyhteiskuntaakin, kutakin omalla tasollaan. Mitä tärkeämpi ja näkyvämpi tehtävä, sitä suurempi vastuu.

Jokaisella maalla on omanlaisensa profiili EU:ssa. Minusta Suomen omaksuma yhteistyöhakuinen ja joustava yleisprofiili on erinomainen, siitä kannattaa pitää kiinni tulevaisuudessakin. Se on kuitenkin eri asia kuin konkreettisten asioiden hoidossa otettava substanssikanta ja valittava taktiikka.

Taktiikkamme ei voi olla pelkästään se, että menemme kaikkiin ytimiin mukaan tai että kuljemme valtavirrassa tai että äänestämme aina enemmistön mukana. Myöskään pelkkä toteamus tapauskohtaisista koalitiosta ei osoita kummoistakaan taktista osaamista. Itsensä yhteistyökyvyttömyydellä marginalisoiva jäsenmaa – ainakin pieni jäsenmaa – menettää vaikutusvaltansa, mutta niin on riskinä käydä myös liian kiltille sopeutujalle. Joskus on oltava särmiä – pitää vain tajuta, milloin sitä on syytä näyttää!

EU on jäsenvaltioilleen ja kansalaisilleen tuottamansa lisäarvon ohella – tilanteesta riippuen jopa ensisijaisesti – arvoyhteisö. Suomen paikka on demokraattisten, ihmisoikeuksia kunnioittavien eurooppalaisten valtioiden muodostamassa EU:ssa.

Tämä tahtoo unohtua, sillä varsin usein kansalaisten saama kuva EU:sta on yksityiskohdista ja ennen kaikkea rahasta tappeleva joukkio. Vaikka sekin on osittain totta, se ei kuitenkaan ole koko totuus. Poliittisten päätöksentekijöiden tulee välittää kansalaisille koko kuva EU:sta ja sen merkityksestä meille suomalaisille. Vastuunsa koko kuvan välittämistä on myös tiedotusvälineillä, mutta ensisijainen vastuu siitä on meillä poliitikoilla.

Omat asiat

Omilla asioilla tarkoitan niitä kysymyksiä, joita hoidetaan vahvasti itse. EU on meille tärkeä, mutta se ei hoida kaikkea. Meillä on aina oltava myös oma ulkopolitiikka. Meidän on viisasta vaikuttaa EU:n kautta globaaleihin kriiseihin ja meistä kaukana oleviin alueellisiin kysymyksiin, mutta rajanaapureihimme ja muuhun lähialueeseemme meillä on oltava myös suorat ja tiiviit kahdenväliset suhteet.

Hyvät suhteet naapurimaihin ja erityisesti niistä suurimpaan eivät pysy yllä ilman panostuksia. Hyvien suhteiden luominen Venäjän johtoon on aina Suomen valtiojohtajien keskeinen tehtävä. Aktiivisuus ja tavoitteellisuus myös ongelmakohtien korjaamisessa ovat tarpeen. Tärkeää on myös edistää Venäjän integroitumista muuhun maailmaan esimerkiksi WTO-jäsenyyden kautta sekä maan kehitystä kohti demokratiaa.

Pohjoismaiden lisäksi koko Itämeren alueen yhteistyöllä on keskeinen rooli turvallisuudessamme. Myös arktisilla alueilla on kasvava merkitys. Arktiksen vielä hyödyntämättömät luonnonvarat ja uusien meriteiden avautuminen lisäävät kiinnostusta alueeseen.

Vaikka kyse on tulevaisuudessa realisoituvista odotuksista, luodaan pohja arktisten alueiden yhteistyölle nyt. Siinä kannattaa olla mukana. Tärkeää on varmistaa alueen rauhanomainen ja tasapainoinen kehitys.

Vahvasti vientiriippuvaisena maana meidän on myös pidettävä omista yhteyksistämme kauppakumppaneihin huolta. Tiivistyvät taloudellis-kaupalliset suhteet nouseviin maihin, kuten Kiinaan, Brasiliaan ja Intiaan, ovat siksi tarpeen. Ylipäänsä talouden merkitys ulkopolitiikassa kasvaa. Hyvän talouden omaava ja kilpailukykyinen maa on vahvempi toimija kaikilla kansainvälisillä areenoilla.

Vaikka Suomella ei ole välitöntä turvallisuusuhkaa, meillä on selkeä tarve puolustuskyvyille. Koko maan kattavat puolustusvoimat, jotka perustuvat yleiseen asevelvollisuuteen, ovat keskeinen osa turvallisuuttamme.

Kansainväliseen kriisinhallintaan osallistuminen täydentää osaamistamme. Sotilaalliseen liittoutumiseen eli Nato-jäsenyyteen on mielestäni suhtauduttava pragmaattisesti. Tiivistä yhteistyötä on jatkettava ja sen kehittymistä seurattava. Jos jäsenyyttä joskus katsottaisiin tarpeelliseksi hakea, on asiasta järjestettävä kansanäänestys.